

פסחים עא

דין בשם ר' אלעזר: אמר עולא אמר רבי אלעזר: שלמים ששחטן מערב יום טוב אינו יוצא בהן לא משום שמחה ולא משום חגיגה.

- משום שמחה דכתיב **וּשְׂמַחְתָּ וּשְׂמַחְתָּ** - בעינין זביחה בשעת שמחה - וליכא.
  - משום חגיגה - הוי דבר שבחובה, וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין.
- ניסיון לחזק דברי עולא: לימא מסייע ליה: **והיית אק שמח - לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה. אתה אומר לילי יום טוב האחרון, או אינו אלא לילי יום טוב הראשון? תלמוד לומר: אק - חלק.** מאי טעמא - לאו משום דאין לו במה ישמח?
- דחייה: לא, כדתני טעמא: **מה ראית לרבות לילי יום טוב האחרון ולהוציא לילי יום טוב ראשון? - מרבה אני לילי יום טוב האחרון - שיש שמחה לפניו, ומוציא אני לילי יום טוב ראשון שאין שמחה לפניו.**
- קושי נגד עולא: מתיב רב יוסף: **חגיגת ארבעה עשר יוצא בה משום שמחה, ואין יוצא בה משום חגיגה.** אמאי? הא בעינין זביחה בשעת שמחה, וליכא!
- תירוץ: אמר רב אידי בר אבין: שעייב ושחטה.
- חיזוק לתירוץ: אמר רב אשי: הכי נמי מסתברא, דאי לא תימא הכי - הא מתניתא מאן קתני לה - בן תימא, בן תימא - הא פסלה לה בלינה! שמע מינה.
- עוד קושי נגד עולא: מתיב רבא: **ההלל והשמחה שמנה.** ואי אמרת בעינין זביחה בשעת שמחה - הא זמנין סגיאין דלא משכחת לה אלא שבעה, כגון שחל יום טוב הראשון להיות בשבת!
- תירוץ 1: אמר רב הונא בריה דרב יהודה: משמחו בשעירי הרגלים.
- דחייה: אמר רבא: שתי תשובות בדבר.
- חדא: דשעירי הרגלים חי נאכלין, צלי אין נאכלין, ושמחה בחי ליכא.
  - ועוד: כהנים אוכלין, וישראל במה שמחים?
- תירוץ 2: אלא אמר רב פפא: משמחו בכסות נקיה ויין ישן.

גירסה אחרת בדברי ר' אלעזר: כי אתא רבין אמר רבי אלעזר: שלמים ששחטן מערב יום טוב יוצא בהן משום שמחה, ואין יוצא בהן משום חגיגה.

- יוצא משום שמחה - לא בעינין זביחה בשעת שמחה.
  - ולא משום חגיגה - הוי דבר שבחובה, וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין.
- קושי: מיתיבי: **והיית אק שמח - לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה. אתה אומר לרבות לילי יום טוב האחרון, או אינו אלא לרבות לילי יום טוב הראשון - תלמוד לומר: אק - חלק.** מאי טעמא - לאו משום דאין לו במה ישמח?
- תירוץ: לא, כדתניא: **מה ראית לרבות לילי יום טוב האחרון ולהוציא לילי יום טוב הראשון - מרבה אני לילי יום טוב האחרון שיש שמחה לפניו, ומוציא אני לילי יום טוב הראשון שאין שמחה לפניו.**

שמות פרק כג

(יח) לא תזבח על חמץ דם זבחי ולא ילין חלב חגי עד בקר: (יט) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך לא תבשל גדי בחלב אמו:

דברים פרק טז פסוק ד

ולא יראה לך שאר בכל גבלך שבעת ימים ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר:

ויקרא פרק ז פסוק טז

ואם נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל:

קביעת דין ושאלה לגבי המקור: אמר רב כהנא: מנין לאימורי חגיגת חמשה עשר שנפסלין בלינה?

תשובה: שנאמר **ואין חלב חגי עד בקר** וסמיך ליה **ראשית** למימרא דהאי בקר - בקר ראשון

- קושי: מתקיף לה רב יוסף: טעמא דכתיב **ראשית** הא לא כתיב **ראשית** - הוה אמינא: מאי **בקר** - בקר שני. מי איכא מידי דבשר איפסיל ליה מאורתא, ואימורין עד צפרא?
- דחיית הקושי: אמר ליה אביי: אלמה לא? והרי פסח לרבי אלעזר בן עזריה, דבשר; איפסיל ליה מחצות ואמורין עד צפרא!

הבנה אחרת של הקושי של רב יוסף: אמר רבא, רב יוסף הכי קא קשיא ליה: מי איכא מידי, דאלו תנא לבשר לא בעי ראשית, ורב כהנא לאימורין בעי ראשית. הסבר דבריו: מאי היא - דתניא:

- שלב 1:** **לא יזין מן הפסח אשר תזכה פסח כיום הראשון צפקר** – לימד על חגיגת ארבעה עשר שנאכלת לשני ימים ולילה אחד. או אינו אלא ליום ולילה?
כשהוא אומר כיום הראשון - הרי בקר שני אמור.
שלב 2: או אינו אלא בקר ראשון, ומה אני מקיים חגיגה הנאכלת לשני ימים ולילה אחד - חרץ מזו?
שלב 3: כשהוא אומר בו **אם נפר או נכפה** - לימד על חגיגת ארבעה עשר שנאכלת לשני ימים ולילה אחד

הבנת שלב 2 ושלב 3 של הברייתא: אמר מר או אינו אלא בקר ראשון

קושי: הא אמרת כשהוא אומר ביום הראשון הרי בקר שני אמור!

תירוץ: הכי קאמר: או אינו אלא בשתי חגיגות הכתוב מדבר, אחת חגיגת

ארבעה עשר ואחת חגיגת חמשה עשר, וזו לבוקרה וזו לבוקרה.

הסבר המשך הברייתא: הדר אמר: **אלא דקימא לן חגיגה הנאכלת לשני ימים ולילה**

אחד אם כן **אם נפר או נכפה** במאי?

- אי חגיגת ארבעה עשר - הא כתיב בה יום ולילה,
  - אי חגיגת חמשה עשר - הא כתיב בה יום ולילה.
- אלא האי לחגיגת חמשה עשר, והאיך כוליה קרא לחגיגת ארבעה עשר. לימד על חגיגת ארבעה עשר שנאכלת לשני ימים ולילה אחד.
- הסבר הקושי של רב יוסף מדברי הברייתא: טעמא דכתיב **כיום הראשון צפקר**, דמאי בקר - בקר שני. הא כל היכא דכתיב **פקר** סתמא - בקר ראשון, ואף על גב דלא כתב ביה, **ראשית**,

שלב	פסח	כערב	כיום ראשון	צפקר
שלב 1	חגיגת י"ד בערב	חגיגת י"ד (נאכל בט"ו)	חגיגת י"ד בבוקר ט"ז (לא ילין עד ט"ז - נאכל לשני ימים ולילה אחד)	
שלב 2	חגיגת י"ד	חגיגת ט"ו	כל אחד לבוקר אחר - וכל אחד נאכל ליום ולילה ("בערב לבוקר, ביום הראשון לבוקר")	
מסקנה	חגיגת י"ד	חגיגת י"ד	נאכלת לשני ימים ולילה אחד	

משנה.

הטעות	האם חייב חטאת או לא?
הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת	חייב
ושאר כל הזבחים ששחטן לשם פסח - אם אינם ראויים	חייב
ושאר כל הזבחים ששחטן לשם פסח - ואם ראויין הן	רבי יהושע פוטר רבי אליעזר מחייב חטאת
רבי מאיר אומר: אף השוחט לשם אימורי ציבור פטור.	לר' מאיר פטור - לר' אליעזר ור' יהושע - חייב
שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו, לערלין ולטמאין	חייב
לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למולין ולערלים, לטמאין ולטהורין	פטור
שחטו ונמצא בעל מום	חייב
שחטו ונמצא טריפה בסתר, שחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידם, או שמתו, או שנטמאו	פטור, מפני ששחט ברשות

אמר ליה רבי אליעזר: מה אם הפסח שהוא מותר לשמו, כששינה את שמו - חייב. זבחים שהן אסורין לשמן, כששינה את שמן - אינו דין שיהא חייב?
אמר ליה רבי יהושע: לא, אם אמרת בפסח ששינהו בדבר אסור - תאמר בזבחים ששינן בדבר המותר.
אמר ליה רבי אליעזר: אימורי ציבור יוכיחו, שהן מותרין לשמן והשוחט לשמן חייב!
אמר ליה רבי יהושע: לא, אם אמרת באימורי ציבור - שיש להן קצבה, תאמר בפסח - שאין לו קצבה.

